

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2016 m. balandžio 4 d. pasitarimo sprendimo
(protokolo Nr. 19, 5 klausimas)
priedas

**EKONOMINIO BENDRADARBIAVIMO IR PLĖTROS ORGANIZACIJOS ATLIKTOJE LIETUVOS VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ
VALDYMO APŽVALGOJE PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS**

Rekomendacija	Priemonė	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai
1. Nuosavybės funkcijų sustiprinimas			
<p>Jeigu nuosavybės funkcijos centralizavimas šiuo metu neįmanomas, turėtų būti stiprinama esama koordinavimo funkcija.</p> <p>Nuosavybės gairių nuostatos atitinka visuotinai pripažįstamą gerąją praktiką, tačiau Valdymo koordinavimo centrui šiuo metu neskirta pakankamai išteklių jai įgyvendinti.</p> <p>Vyriausybė turėtų apsvarstyti Valdymo koordinavimo centro institucinį statusą – tai turėtų būti savarankiškas juridinis asmuo ar bent nepriklausyti vienai iš valstybės valdomų įmonių, kurias jam pavesta prižiūrėti.</p> <p>Prioritetinės sritys:</p> <p><i>Gerai aprūpintas koordinavimas.</i> Valdymo koordinavimo centrui skirti pakankamai finansinių išteklių, kurie leistų turėti specialų personalą, įskaitant asmenis, turinčius stiprių korporatyvinio valdymo pagrindų, taip pat kompetenciją atskaitomybės, bendrovių teisės ir vadovavimo srityse.</p> <p><i>Vyriausybės sprendimų vykdymas.</i> Sukurti mechanizmus, kurie užtikrintų, kad valstybės valdomų įmonių ar ministerijų sprendimų nukrypimai nuo Vyriausybės politikos galimi tik tuomet, jeigu dėl jų nedelsdama sprendimus priima Vyriausybė</p>	1.1. Įvertinus Valdymo koordinavimo centro funkcijas, nustatyti optimalų personalo etatų skaičių, šio centro funkcijoms finansuoti reikalingų lėšų poreikį ir įvertinti jį planuojant 2017 metų valstybės biudžetą	2016 m. II ketv.	Ūkio ministerija Finansų ministerija VĮ Turto bankas
	1.2. Parengti teisės aktų pakeitimo projektus, kuriais būtų sudaryta galimybė perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo – valstybės įmonės Turto banko – vykdomas Valdymo koordinavimo centro funkcijas viešajam juridiniam asmeniui, kurio dalyvė yra valstybė	2016 m. IV ketv.	Ūkio ministerija
	1.3. Pagal paskirtus išteklius suformuoti Valdymo koordinavimo centro personalą, turintį stiprius bendrovių valdymo pagrindus, taip pat kompetenciją atskaitomybės, įmonių teisės ir vadovavimo srityse	2017 m. II ketv.	Viešasis juridinis asmuo, kuriam bus perduotos Valdymo koordinavimo centro funkcijos
	1.4. Atlikti valstybės valdomų įmonių nuosavybės funkcijos centralizavimo įgyvendinimo galimybių analizę	2018 m. I ketv.	Ūkio ministerija Viešasis juridinis asmuo, kuriam bus perduotos Valdymo koordinavimo centro funkcijos Finansų ministerija
	1.5. Atsižvelgus į atliktos analizės rezultatus, parengti nuosavybės funkcijos centralizavimo įgyvendinimo priemonių planą	2018 m. II ketv.	Ūkio ministerija Finansų ministerija

Rekomendacija	Priemonė	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai
2. Stebėtojų tarybų ir valdybų savarankiškumo didinimas			
<p>Reikia papildomų veiksmų stebėtojų tarybų ir valdybų savarankiškumui užtikrinti. Pirmiausia būtinas didesnis nepriklausomų narių, išrinktų laikantis skaidrių procedūrų, taip pat pasitelktų išorės personalo atrankos specialistų skaičius.</p> <p>Stebėtojų tarybų ir valdybų nariai turėtų turėti pakankamai profesinės (apskaitos, atitinkamo sektoriaus ir ūkinės veiklos) patirties, kad galėtų veiksmingai kontroliuoti strategijos įgyvendinimą ir įmonės vadovo veiklą.</p> <p>Jeigu valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybų ar valdybų nariai yra valstybės tarnautojai, jie turėtų būti parinkti atsižvelgiant į individualius gebėjimus ir būti iš viešojo administravimo sričių, nesusijusių su valstybės valdomomis įmonėmis, kurių valdybų nariai jie yra. Einantys pareigas politikai neturėtų būti valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybų ir valdybų nariai. Turėtų būti stengiamasi pagerinti dviejų lygių valdymo sistemų (jeigu tokios yra) veikimą, stiprinant stebėtojų tarybų vaidmenį. Jeigu tai neįmanoma, Vyriausybė turėtų apsvarstyti galimybę pakeisti dviejų lygių valdymo sistemą į unitarinę. Siekiant didesnio stebėtojų tarybų ir valdybų savarankiškumo, jų pirmininkai turėtų būti renkami iš nepriklausomų narių</p>	<p>2.1. Tobulinti kandidatų į valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybų ir valdybų nepriklausomus narius parinkimo tvarką. Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 665 „Dėl Valstybės turitinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. 631 „Dėl Kandidatų į valstybės įmonės ar savivaldybės įmonės valdybą parinkimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektus, kuriuose būtų siūloma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - patobulinti reikiamą profesinę patirtį turinčių kandidatų į valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybų ir valdybų narius parinkimo procedūras, sudaryti galimybę parinkimo procese dalyvauti personalo atrankos agentūroms; - nustatyti kuo vienodesnę kandidatų į valstybės valdomų bendrovių stebėtojų tarybų ir valdybų narius ir valstybės įmonių valdybų narius parinkimo tvarką; - didinti nepriklausomų narių skaičių valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybose ir valdybose; - pakeisti valstybės tarnautojų parinkimo į valstybės valdomų įmonių stebėtojų tarybų ir valdybų narius tvarką – numatyti, kad jie būtų parinkti atsižvelgiant į gebėjimus ir nebūtų iš tų viešojo administravimo sričių, kurios susijusios su atitinkama įmone 	2016 m. II ketv.	Ūkio ministerija
	2.2. Parengti ūkio ministro įsakymo projektą, kuriuo būtų tvirtinamos Akcininko (savininko) lūkesčių įmonėms nustatymo gairės	2016 m. II ketv.	Ūkio ministerija

Rekomendacija	Priemonė	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai	
	2.3. Parengti Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriame būtų siūloma išplėsti ir sustiprinti stebėtojų tarybos kompetenciją, ypač bendrovės strategijos tvirtinimo ir jos įgyvendinimo priežiūros srityse	2016 m. III ketv.	Ūkio ministerija	
3. Valstybės valdomų įmonių teisinių formų peržiūra				
<p>Reikia supaprastinti ir suvienodinti valstybės valdomų įmonių teisines formas. Pagal esamas ir naujausias EBPO valstybių tendencijas dalis valstybės įmonių turėtų būti pertvarkytos į ribotos atsakomybės bendroves. Be to, turėtų būti imtasi priemonių užtikrinti, kad mažų valstybės valdomų įmonių grupės su tapačiomis arba beveik tapačiomis funkcijomis veiksmingai paskirstytų išteklius ir joms būtų taikomi aukštesni valdymo ir skaidrumo standartai (t. y. tokie reikalavimai, kurie šiuo metu taikomi tik didelėms valstybės valdomoms įmonėms).</p> <p>Prioritetinės sritys:</p> <p>- <i>Didesnis perėjimas prie bendrovių teisinės formos.</i> Nustatyti valstybės įmones, kurių pagrindinė veikla yra ūkinė komercinė veikla, ir pertvarkyti jas į ribotos atsakomybės bendroves.</p> <p>- <i>Sektorijų, kuriuose yra daug valstybės valdomų įmonių, pertvarka.</i> Išsiaiškinti pagrindines 42 miškų urėdijų ir 11 kelių eksploatavimo įmonių išlaikymo priežastis ir abu sektorius organizuoti taip, kad būtų pasiekta veiksmingo išteklių paskirstymo ir įgyvendinti aukšti valdymo ir skaidrumo standartai. Tai galėtų būti pasiekta per įmonių jungimą kiekviename iš šių sektorių</p>	3.1. Pateikti Viešojo valdymo tobulinimo komisijai informaciją apie valstybės įmonių atliekamas funkcijas ir tolesnės veiklos vykdymo tikslingumą	2016 m. II ketv.	Ūkio ministerija	
	3.2. Siekiant, kad valstybės įmonėms būtų veiksmingai paskirstomi ištekliai ir taikomi aukštesni valdymo ir skaidrumo standartai, sujungti panašią veiklą vykdančias, teritoriniu pagrindu veikiančias valstybės valdomas įmones			
	3.2.1. Parengti Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo būtų numatyta konsoliduoti valstybės įmones miškų urėdijas, ir pateikti jį Vyriausybei	2017 m. I ketv.	Aplinkos ministerija	
	3.2.2. Seimui priėmus Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimo įstatymą, optimizuoti valstybės įmonių miškų urėdijų veiklą ir valdymą	2018 m. I ketv.	Aplinkos ministerija	
	3.2.3. Atlikti analizę, kurios tikslas – išnagrinėti galimybes sujungti kelių priežiūrą vykdančias valstybės įmones ir jas centralizuotai valdyti, kad būtų užtikrinta efektyvi valstybinės reikšmės kelių priežiūra, veiksmingesnis ir labiau subalansuotas kelių ūkio valdymas ne regioniniu, o valstybės mastu, racionaliau ir taupiau naudojant lėšas	2016 m. IV ketv.	Susisiekimo ministerija	
3.2.4. Atsižvelgus į atliktos analizės rezultatus, optimizuoti kelių priežiūrą vykdančių valstybės įmonių veiklą ir valdymą	2018 m. I ketv.	Susisiekimo ministerija		

Rekomendacija	Priemonė	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai
4. Atskleidimo reikalavimų privalomumas			
Skaidrumo gairėse nustatytos išsamios rekomendacijos, atitinkančios visuotinai pripažįstamą gerąją praktiką. Jų įgyvendinimas turėtų būti privalomas bent didesnėse valstybės valdomose įmonėse. Tai, kad panašūs ataskaitų reikalavimai yra įgyvendinti pagal „laikykis arba paaiškink“ principą biržinėse akcinėse bendrovėse, neturėtų suteikti laisvės valstybės valdomoms įmonėms neįgyvendinti valstybės, kaip savininkės, lūkesčių	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 14 d. nutarimo Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo“ pakeitimo projektą, kuriame rekomendacinio pobūdžio nuostatos būtų pakeistos į imperatyviasias	2016 m. III ketv.	Ūkio ministerija

